

Zastojnske pšedpise Ministarstwa za wědomnosć, slěženje a kulturu ku kazni za ředowanje pšawow Serbow w Bramborskej (Zp Sk)

Wót 13. maja 2016

1 Powšykne

Serbska kazń (Sk) wót 7. julija 1994 (GVBl. I b. 294), slědny raz změnjona pšez artikkel 1 kazni wót 11. februara 2014 (GVBl. I c. 7) dawa serbskemu ludoju ako teke kuždemu jednotliwemu Serboju a wšyknym wobydłarkam a wobydłarjam starodawnego sedleńskego ruma Serbow pšawa. Rozeznawaš ma se mjazy pšawami, plašecymi za celu Bramborsku, a takimi, kenž wobstoje jano we starodawnem sedleńskem rumje Serbow.

- 1.1 K pšawam, kotarež ma kuždy Serb, bydlecý w Bramborskej - teke zwenka starodawnego sedleńskego ruma -, słušatej pó § 1 wótrězk 2 Sk pšawo, swójó etnisku, kulturnu a řěcnu identitu lichó zwuraznjowaš, zachowaš a dalej wuwijaš, a pšawo se wobžěliš na wólbach Rady za nastupnosć Serbow pó § 5 wótrězk 2 Sk.

Zajmy Serbow mógu se zastupowaš pó § 4 wótrězk 1 Sk na krajnej a komunalnej rowninje pšez kšywowy zwězk.

- 1.2 W starodawnem sedleńskem rumje Serbow se pšizwóluju serbskemu ludoju mjazy drugim slědujuce pšawa:

- šćitanje, zdžaržanje a woplěwanje starodawnego sedleńskego ruma (§ 3 wótrězk 1 Sk)
- zachowanje zajmow Serbow pšez pomjenjenje komunalnych zagronitych za serbske nastupnosći abo pšez druge se góžece napšawy (§ 6 wótrězk 1 Sk)
- šćitanje a spěchowanje serbskeje kultury (§ 7 Sk)
- šćitanje a spěchowanje serbskeje řěcy (§ 8 Sk)
- nawuknjenje řěcy (§ 10 Sk)
- dwójorěčne pópisanja zjawných twarjenjow, institucijow, drogow, pušow, naměstow, móstow a městnych toflow (§ 11 wótrězk 1 Sk).

- 1.3 Dalšne pšawniske zakłady, na kótarež se póšěgujo Sk, se pomjeniju w jeje preambli. K tomu lice wósebnje krajna wustawa (artikkel 25), ramikowe dojadnanje za šćit narodnych mjeńšinow a Europska charta regionalnych a mjeńšinowych řěcow.

2 Zaměry

Aby se zaručało jednotne wułoženje a pšewježenje Sk, se pódaju w slědujućem pokazki ku konsekwencam, ako wuróstu ze Sk z pšisłušnosći k serbskemu sedleńskemu rumoju.

3 Pšawo na narodnu identitu (§ 1 Sk)

K zwopšawdnjenju toš tych w § 1 wótrězk 3 Sk ředowanych zawězkow za gmejny a gmejnske zwězki w starodawnem sedleńskem rumje k spěchowanjeju wuměńnenjow, kótarež zmóžnjaju Serbam řěcy, tradicije a kulturne derbstwo zachowaš a dalej wuwijaš a serbsku narodnu identitu šćitaš, zdžaržaš a spěchowaš, se pokazuju wósebnje na wótrězkach 10, 11 a 13 toš tych zastojnstwowych pšedpisow. Za teke w § 1 wótrězk 3 Sk pominane zarucenje statkowneho serbskego politiskego sobuwugótowanja ma se glědaš na wótrězka 7 a 9 toš tych zastojnstwowych pšedpisow.

4 Wólnosć wuznawanja (§ 2 Sk)

Serby mógu ale njemuse se wuznawaš k pšisłušnosći serbskemu ludoju napšešiwo zastojnstwam. Z boka zastojnstwa njesmějo se přěš abo cwiblowaš na takem wuznašu. Serbske bergarki a bergarje njesměju se naslědk stajaš dla takego wuznaša. Dopokaze pšisłušnosći k serbskemu ludoju njamaju se pomináš.

W zwisku z wužywanim indiwiduelnych pšawow, kótarež pšistoje jano Serbam (na pšikład mjenjowe pšawo pó Kazni za změny mjeńšinowych mjenjow), móžo se pšisłušnosć k serbskemu ludoju dopšašaš.

5 Starodawny sedleński rum (§ 3 Sk)

Starodawny sedleński rum Serbow jo póstajony w dodanku k Sk.

Pó § 13c Sk maju dalšne gmejny ako teke Rada za nastupnosći Serbow až do 31. maja 2016 móžnosć stajiš póžedanja na zwěšćenje pšisłušnosći k starodawnemu sedleńskemu rumoju. Plaši Póstajenje wó póstupowanju změnow starodawnego sedleńskego ruma Serbow wót Ministarstwa za wědomnosć, slěženje a kulturu wót 8. septembra 2014 (GVBl. II c. 68).

Na zaklaže wustajonych a pó pšawje plašecych wopismow zwěšćenja, kótarež su došli w běgu pšespytowanja ako požedanja pši Ministarstwje za wědomnosć, slěženje a kulturu (MWFK) ma se wustajiš dokónčna liscina pó § 3 wótrězk 2 Sk k starodawnemu sedleńskemu rumoju slušajucych gmejnow a gmejnskich želow. Dalšne změny starodawnego sedleńskega ruma njejsu móžne.

Na wósebny charakter starodawnego sedleńskega ruma a na serbske zajmy ma se w komunalnej politice pó § 3 wótrězk 1 Sk žiwaš. K tomu se pširažijo w pšiměrjonej formje zapšěgnuš zastupnistwa Serbow (na pšikład kšywowe zwězki pó § 4a Sk a komunalne zagronite pó § 6 Sk).

Žiwaš ma se na to, až pó § 9 wótrězk 4 Komunalneje wustawy gmejny starodawnego sedleńskega ruma nose dwójorčne mjenja. Glědajucy na jednotne pšesajženje ředowanjow z § 11 Sk a zaměra z § 8 wótrězk 1 Sk pširažijo se w ramiku komunalnego samozastojanja teke wšykne gmejnske žele dwójorčnje pomjenjowaš. Zapis z wótpowědujucymi dolnoserbskimi pomjenjenjama ma se k dispoziciji stajiš pšez MWFK.

6 Chórgoj (§ 4 Sk)

Toš ta w § 4 Sk ředowana móžnosć serbsku chórgoj rownopšawje wužywaš móžo se wósebne staš pšez górjeješešgnjenje na dnjach wupowjesenja chórgojow, na kótarychž jo pšedpisane jano nimsku a krajnu chórgoj górjeje zešěgnuš a ten za wětšy žel eksisterujucy tšeši chórgojowy sčazor lichy wóstanjo. Serbska chórgoj móžo se teke górjeje šěgnuš město europskeje chórgoji, jo-lic jeje górjeješgnjenje pšedpisane njejo.

Dalšne jo ředowane pšez Wukaz wó powšyknych dnjach górjeješešgnjenja chórgojow w Bramborskej wót Ministarstwa za nutšikowne wót 13. apryla 2007 (ABl. b. 1090) změnjonny pšez wukaz Ministarstwa za nutšikowne wót 27. apryla 2010 (ABl. b. 806).

7 Kšywowe zwězki (§ 4a Sk)

§ 4a Sk wustajijo wuměnenja za pšipóznaše zwězkow ako serbske kšywowe zwězki. We wótrězku 2 jo pšidatnje ředowane pšawo zwězkow na skjarženje. W dalšnych krajopšawniskich ředowanjach se pšizwólju kšywowym zwězkam pó § 4a Sk pšawa na sobustatkowanje. K tomu lice wupósłanje wobradowańskich člonkow do šulskich konferencow šulow z jadnorčnymi abo bilingualnymi pórucenjama w dolnoserbskej rěcy (§ 90 wótrězk 1 Bramborskeje šulskeje kazni - BbgSchulG), pomjenjowanje člonka krajneje šulskeje pširady (§ 139 BbgSchulG), pomjenjowanje zastupnikow w regionalnej zgromažninje planowańskego regiona „Łužyca-Błota“ (§ 6 wótrězk 3 Kazni regionalnego planowanja a brunicowego a saněrowańskego planowanja - RegBkPlG) a brunicowego wuběrka (§ 15 wótrězk 2 RekBkPlG) a pomjenjowanje zastupnika do rozgłosoweje rady RBB (§ 14 wótrězk 1 statneho dogrona wó wustajenju zgromadnjeje rozgłosarnje krajowu Barliń a Bramborska). Pširažijo se kšywowe zwězki zapšěgnuš do aktiwitow, kótarež pótusnu serbske zajmy.

Pši nabyšu plašiwosći toš tych zastojnskich pšedpisow jo Domowina - Zwězk Łužyskich Serbow z.t. pó § 4a Sk ako kšywowy zwězk pšipóznaša.

8 Rada za nastupnosći Serbow (§ 5 Sk)

Wólby, kenž maju se pšewjasć w zagronitosći serbskich kšywowych zwězkow mógu se pódpěrowaš wót komunalnego boka pšez wózwjawnjenje znatecynjenjow wólbneho wuběrka we wózwjawnějskich łopjenach, wuwiskach abo na internetnych stronach. Wólby pšewjeduju se w celem kraju a pótrjefiju z tym serbske wobydlarki a serbskich wobydlarjow nic jano w starodawnem sedleńskem rumje.

Dalšne ředowanja k pšewježenjoju wólbow do Rady za nastupnosći Serbow pó § 5 wótrězk 2 Sk su ředowane we Wólbne pórěže k Serbskej kazni (Wp-Sk) Ministarstwa za nutšikowne a komunalne wót 15. septembra 2014 (GVBl. II c. 69).

9 Komunalne zagronite za nastupnosći Serbow (§ 6 Sk)

Pó § 6 wótrězk 1 Sk deje te tam pomjenjone amty a komunalne teritorialne korporacije pomjeniš zagronite za nastupnosći Serbow, jolic se njerozsuzje za druge se gózece napšawy za zachowanje zajmow Serbow. Wót wjelikosći amta abo teritorialneje korporacije abo wót lichby Serbow wótwisujo, wjele žela toš za statkownosć sebjě wupominajo. Za wětšy žel se kazniskim pominanjam wótpowědujo, gaž wugbajo jedna sobuželašerka abo jaden sobuželašer amta abo teritorialneje korporacije toš ten nadawk pšidatnje.

Móžno jo teke pomjenjenje cesnoamtskeje zagroniteje abo cesnoamtskego zagronitego. Mě, adresa a rěčne case zagroniteje abo zagronitego dejali se na pšiměrjony part zjawnje znate cyniš. Pši cesnoamtskich zagronitach ma se glědaš na wótpowědne zapšěgnjenje do zastojnstwowych a politiskich wótběgow, aby zarucali za wugbanje cynitosći trěbne pósrědnjenje informacijow.

Wósebnje ma se na to pokazaś, až płaše za zagronite za nastupnosći Serbow pó § 6 wótrězk 2 Sk w zwisku z § 19 wótrězk 3 Komunalneje wustawy wótpowědnje řědowanje wó kompetencach zagronitych za rovnostajenje pó § 18 wótrězk 3 Komunalneje wustawy.

10 Spěchowanje serbskeje kultury (§ 7 Sk)

Słušnosć spěchowaś serbsku kulturu dopołnujo kraj wósebnje pšez swójo wobzělenje na Załožbje za serbski lud. Toś ta zgromadnje wót zwězka a krajowu Sakska a Bramborska pódpěrana załožba, spěchujo te wšakorake serbske institucije w sedleńskem rumje Serbow ako teke jadnotliwe projekty.

Wó pšosbach wó spěchowanje rozsužuju pšislušne gremije załožby.

Wušej toho maju wokrejsje, amty a gmejny w starodawnem sedleńskem rumje Serbow pó § 7 wótrězk 2 Sk a § 2 wótrězk 2 Komunalneje wustawy serbsku kulturu adekwatnje zapšěgować do kulturnego žěła. Konkretnje wugótowanje lažy w ramiku komunalnego samopóstajenja pši wokrejsach, amtach a gmejnach.

§ 7 wótrězk 2 sada 2 Sk wopšimjejo pšikazni amtam, gmejnam a wokrejsam starodawnego sedleńskega ruma spěchowaś zgromadne žywnje kótarž jo přegowane wót tradicije, tolerance a mjasobnego pócesćenja. To móžo se staś na pšikład pšez pozitiwne póšěgi teke na serbske aspekty lokalnych tradicijow a stawiznow, pokazki na nagódnotu pšez bikulturalnosć a wěcejřecnosć, ale teke pšez informěrowanje pšislušnikow wěšynowego wobydłarstwa wó mjenšynowych pšawach. Słowa a statki, kótarž zawinuju wótgódnošenje serbskeje řěcy, kultury abo identity, maju se wóstajis.

Pórucyjo se, dopołnjenje toś toho nadawka zjawnosći zrozumiwje pšedstajaś (na pšikład pšez wótpowědne woblicenja w etatu, projekty abo zjawnostne žěło).

11 Serbska řěc (§ 8 Sk)

§ 8 Sk pomina wósebnje spěchowanje serbskeje řěcy.

Krajny kaznidawař jo za wobcerk zastojnskich póstupowanjow řědował wužywanje serbskeje řěcy w § 8 wótrězk 2 Sk a § 4 Kazni k zastojnskim póstupowanjam Bramborskeje (VwVfGBbg).

Pó njej su w zastojnskich póstupowanjach pó VwVfGBbg serbske wobzělniki na toś tych jadnanjach, gaž wužywaju serbsku řěc, wulichowane wót kostow za dolmetšarjow a pšestajarjow. How se pokazuju na řědowanje zarownanja kostow pó § 13a Sk. Dalej se póstaja cas teke za pšosby, zdžěleńki abo wuzjawjenja wóle, napisane w serbskej řěcy.

Pó § 8 wótrězk 2 sada 3 Sk maju zastojnstwa mimo toho lichotu, pši pšedlažecych řěcnych wuměńnenjach teke wužywaś dolnoserbsku řěc za wótegrona a wopowěsći.

W zmysle § 8 wótrězk 1 sada 3 Sk se žyćy wótwisnje wót wobstojnosćow na městnje nejžwětsje wužywanje serbskeje řěcy. Ma se na to žiwaś, až za teritorium Bramborskeje jo rozsužeca dolnoserbska řěc.

12 Kubłanje (§ 10 Sk)

Póstajenja za wobcerki kubłanje, šula a žiśownje (§ 10 Sk) se pšewóstajiju wósebnemu řědowanju Ministarstwa za kubłanje, młóžinu a sport.

13 Dwójorěcne napisma (§ 11 Sk)

Zjawnje widobne wužywanje serbskeje řěcy přegujo bikulturelny charakter Łužyce, zwidobnja akle kulturelno-řěcnu wjeleraćosć, jo wažne za wšednje praktiske nałožowanje a jo teke symboliski wuraz rovnopšawnosći. Wóno ma za akceptancu řěcy, řěcny prestiž a stakim za motiwacije ju nawuknuś, woplěwaś a dalej wuwijaś centralny wuznam. Pši tom ma se na wužywanje řěcy bžeze zmólkow glědaś.

Pó § 11 wótrězk 1 Sk maju se zjawne twarjenja a institucije, drogi, puše, naměsta, mósty a městne tofle a pokazki na nje w starodawnem serbskem sedleńskem rumje wóznamjenis w nimskej a dolnoserbskej řěcy. Slědujuće pópisanja maju se dwójorěcnje wugótowaś.

- a) Směrowe znamje c. 432 pó § 42 StVO k nutšikoměstnym cilam a k městnam z wjelikim wobchadowym wuznamom.
- b) Směrowe znamje c. 437 pó § 42 StVO, nadrozne tofle. Wó wugótowanju toflow z mjenjami drogow rozsužuju pšislušne gmejnske zastojnstwo.

- c) Howacne nutšikoměštnje tofle, zjawne twarjenja a institucije bžez wjelikego wuznama za wobchad, mjenjowe toflicki za naměsta a mósty a pokazki na nje.

Mimo toho ma se při dalšnych wobchadowych znamjenjach žiwaš na řadowanja k dwójorěčnym gmejnskim mjenjam. Dokulaž nimske a serbske mě twóritej amtske pomjenjenje gmejny, matej se wobej předwizeš w samskej wjelikosći pisma. Zwenka starodawnego sedleńskego ruma maju se wótpowědne gmejny, kótarež słušaju k starodawnemu sedleńskemu rumoju, teke z wobyma wobstatkoma mjenja wutoflowaš. W starodawnem sedleńskem rumje mógu se wupokazaš cile zwenka starodawnego sedleńskego ruma dwójorěčnje. Pokazujo se teke na řadowanja Wukaza k dwójorěčnemu nimsko-dolnoserbskemu pópisanjoju wobchadowych znamjenjow Ministarstwa za infrastrukturu a rolnikarstwo wót 25. junija 2014 (ABl. b. 926).

Pó § 11 wótrězk 2 Sk mógu se teke druge twarjenja dwójorěčnje wóznamjeniš, dalokož maju wuznam za zjawnosć. To same plaši za druge w cifrach 1 do 3 njepomjenjone toflicki nutšika gmejny. Móžnosć dwójorěčnego pópisanja dejala se wobšyrnje wužywaš.

Wutoflowanje njemusy se ned wuměniš, ale w padach wobnjowjenja abo nowostajanja nuznje dwójorěčnje wugótowaš. Pokazujo se na řadowanja zarownanja kostow pó § 13a Sk.

Dla we chyli hyšći daloko rozšyrjoneje zmólkatosći by se dejala při wobnjowjenju wutoflowanjow tomu wobijaš, až se wobstojece formy njekontrolěrowane přewzeju. Žiwaš ma se na to, až na teritoriumje Bramborskeje jo rozsužeca dolnoserbska řěč z jeje něntejšnymi přawopisnymi přawidłami. Aby zarucali korektne wužywanje řěcy, dejali se zepěraš na pomoc řěcywuznatych. Kontakty mógu se pórědnjaš přez komunalnych zagronitych pó § 6 Sk. Dalšne informacije stajijotej Serbski institut a Dolnoserbska řěčna komisija pó www.dolnoserbski.de k dispoziciji.

14 Zarownanje kostow (§ 13a Sk)

Zarownanje přidatnych kostow přez nałožowanje serbskeje řěcy pó § 13a Sk se řědujo we wósebnem póstajenju wótpowědujucy § 13b wótrězk 4 Sk.

15 Nabyše a zgubjenje plašiwosći

Toš te zastojnske přědpise nabywaju plašiwosć na dnju pó jich wózwajenju.

Rownocasnje zgubiju zastojnske přědpise ministarja za wědomnosć, slěženje a kulturu ku kazni za řadowanje přawow Serbow w Bramborskej wót 28. apryla 1997 (ABl. b. 422) swóju plašiwosć.